

МОНІТОРИНГ ОФТАЛЬМОЛОГІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ У СОБАК І КОТІВ В МІСТІ ОДЕСА

М. Морозов, Є. Розум

Одеський державний аграрний університет

У статті узагальнено матеріал щодо структури захворювань очей у собак і котів в місті Одеса за період з 2017 по 2020 рік, та встановлено етіологію їх виникнення.

Ключові слова: *захворювання очей, глаукома, кон'юнктива, собаки, коти, панофтальміт.*

Вступ. Хвороби очей у собак і котів є широко розповсюдженою патологією в світі, а також в місті Одеса. Ці захворювання призводять до змін зорової здатності (зниження гостроти зору, часткова або повна сліпота). Також слід говорити про гуманний аспект даної проблеми - власники тварин страждають спостерігаючи за своїми улюбленцями під час хвороби та після перехворювання, особливо коли тварини втрачають зорову здатність. Ще власники тварин витрачають значні кошти на лікування, профілактичні заходи та створення відповідних умов утримання хворих собак і котів [1-5].

Все вище вказане говорить про те, що лікарі ветеринарної медицини повинні постійно проводити дослідження щодо вдосконалення методів діагностики, лікування і профілактики захворювань очей у дрібних домашніх тварин, в тому числі у собак і котів [4,5].

От же проведення досліджень по розповсюдженню і діагностиці захворювань очей у собак і котів в умовах міста Одеса, з наступним аналізом та рекомендаціями по лікуванню та профілактиці відповідних патологій є актуальним.

Матеріали та методи дослідження. Метою нашої роботи було узагальнення матеріалу щодо розповсюдження і структури захворювань очей, у собак і котів, та вивчення причин їх виникнення за період з 2017 по 2020 роки. Для досягнення мети було поставлено наступні завдання:

- з'ясувати частоту виникнення захворювань органа зору у собак і котів в умовах міста Одеса;

- вивчити причини виникнення захворювань очей у собак і котів.

Матеріалом досліджень були дані амбулаторного журналу де реєструвалися хворі тварини, в тому числі, із захворюваннями очей, які під нашим наглядом пройшли лікування на кафедрі акушерства і хірургії Одеського державного аграрного університету, і в амбулаторії ветеринарної медицини ФОП Морозов М.Г.

Результати досліджень. Всього за період з 2017 по 2020 рік нами було обстежено 864 тварини (610 собак та 254 кота) із захворюваннями очей. Структуру захворювань очей у собак і котів, по роках наведено в таблиці 1, а узагальнення результатів цих досліджень за весь період спостережень, в таблиці 2. Як видно з таблиці 2, частіше всього 32,3% від загальної кількості захворювань, зустрічалися хвороби рогівки, які нами було зареєстровано у 371 тварини. На другому місці за частотою виникнення захворювання кон'юнктиви 22,0%, відповідно 253 тварини. І на третьому місці за частотою виникнення знаходяться захворювання повік 13,4%, які нами виявлено у 154 тварин.

Як видно з таблиці 1, серед захворювань повік частіше всього реєструється заворот повік 47 випадків - 30,5%, дістіхіаз 30 випадків – 19,5% та блефарити 24 випадки – 15,7%, гіперплазія хряща III повіки 17 випадків – 11,0%. Інші захворювання повік зустрічалися дещо рідше. Першопричиною виникнення завороту повік у собак були захворювання кон'юнктиви та рогівки. У котів завороту повік передували ерозії рогівки та захворювання на корнеальний секвестр.

Аналізуючи результати досліджень що до захворювань кон'юнктиви нами встановлено, що у собак частіше всього реєструвався фолікулярний кон'юнктивіт 23 випадки, та катаральний кон'юнктивіт 21 випадок. У котів частіше реєстрували катаральний кон'юнктивіт 9 випадків. В цілому серед захворювань кон'юнктиви частіше всього зустрічався катаральний кон'юнктивіт 154 випадки – 60,8% та фолікулярний кон'юнктивіт 81 випадок – 32,0%. Основними причинами

виникнення захворювань кон'юнктиви були механічні пошкодження, інфекційні агенти та вплив на кон'юнктиву хімічних речовин.

Таблиця 1. Структура захворювань очей у дрібних тварин за період з 2017 по 2020 рік

п/п	Назва захворювання	Кількість випадків								Всього	%
		собаки				коти					
		рік				рік					
		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020		
1.	Захворювання повік										
	дістіхіаз	6	7	10	7	-	-	-	-	30	19,5
	заворот повік	10	10	4	9	3	8	1	2	47	30,5
	виворіт повік	2	-	3	1	-	-	-	-	6	3,9
	новоутворення на повіках	1	2	4	1	1	1	-	1	11	7,2
	абсцес повіки	-	-	-	1	-	-	-	-	1	0,6
	рани повік	-	2	3	2	-	1	3	1	12	7,8
	блефарити	3	3	5	7	4	2	-	-	24	15,7
	гіперплазія хряща III повіки	-	4	3	3	4	1	2	-	17	11,0
	лагофтальм	-	-	1	1	-	1	-	-	3	1,9
	мейбоміт	-	-	1	1	-	1	-	-	3	1,9
	Всього	22	28	34	33	12	15	6	4	154	100
2.	Захворювання кон'юнктиви										
	рани кон'юнктиви	1	2	1	1	-	-	1	-	6	2,4
	катаральний кон'юнктивіт	20	26	27	21	13	23	15	9	154	60,8
	фолікулярний кон'юнктивіт	9	16	25	23	1	1	4	2	81	32,0
	птеригіум і сімблефарон	-	-	-	-	-	-	1	3	4	1,6
	дермоїд кон'юнктиви	1	1	1	2	-	1	-	-	6	2,4
	новоутворення кон'юнктиви	-	-	-	1	1	-	-	-	2	0,8
	Всього	31	45	54	48	15	25	21	14	253	100
3.	Захворювання слізного апарату										
	звуження, закупорка слізноносового каналу	-	3	2	7	2	-	-	1	15	39,5
	зпавлення слізноносового каналу	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2,6
	атрофія слізної залози	-	-	1	1	-	-	-	1	3	7,9
	пролапс слізної залози III повіки	4	6	3	1	-	-	1	-	15	39,5
	запалення слізного мішка	-	1	1	1	-	-	1	-	4	10,5
	Всього	4	10	7	10	2	-	2	3	38	100
4.	Захворювання рогівки										
	рани рогівки	2	9	4	4	3	2	7	1	32	8,6
	кератит поверхневий	6	5	6	5	6	8	-	5	41	11,1
	кератит глибокий	20	37	32	39	8	22	11	9	178	48,0
	задній кератит	-	2	1	2	-	-	-	1	6	1,6
	сухий кератит	4	4	4	4	-	-	-	-	16	4,3
	пігментний кератит	3	8	6	5	-	-	-	-	22	5,9
	дистрофія рогівки	1	5	1	2	-	-	-	-	9	2,4
	панус, плазмама	2	3	4	7	-	-	-	-	16	4,3

	еозинофільний кератит	-	-	-	-	1	5	8	6	20	5,4
	дермоїд рогівки	3	1	-	3	-	-	-	-	7	1,9
	корнеальний секвестр	-	-	-	-	5	6	6	7	24	6,5
	Всього	41	74	58	71	23	43	32	29	371	100
5.	Захворювання судинного тракту										
	новоутворення райдужної оболонки	1	-	-	-	-	-	-	1	2	4,0
	іридоцикліт	1	3	1	1	-	6	2	2	16	32,0
	увеїт	2	1	5	3	1	-	3	6	21	42,0
	персистуюча мембрана зіниці	4	-	2	1	3	1	-	-	11	22,0
	Всього	8	4	8	5	4	7	5	9	50	100
6.	Захворювання сітківки										
	запалення сітківки	-	-	-	1	-	-	-	-	1	4,8
	крововиливи в сітківку	-	1	-	2	-	-	-	-	3	14,3
	відшарування сітківки	-	-	-	-	-	-	-	2	2	9,5
	дистрофія сітківки	2	-	5	6	1	-	-	1	15	71,4
	Всього	2	1	5	9	1	-	-	3	21	100
7.	Захворювання кришталика										
	вивих кришталика	1	1	4	1	2	2	-	2	13	12,4
	катаракта	21	13	23	23	1	2	4	5	92	87,6
	Всього	22	14	27	24	3	4	4	7	105	100
8.	Захворювання очного яблука										
	травма (забій) очного яблука	8	3	7	7	2	-	3	1	31	31,0
	травматичне випадіння очного яблука	-	3	1	3	-	-	-	-	7	7,0
	паноптальміт	4	6	6	5	6	11	4	3	45	45,0
	мікрофтальм	1	2	-	5	-	-	-	-	8	8,0
	атрофія очного яблука	1	2	4	-	1	1	-	-	9	9,0
	Всього	14	16	18	20	9	12	7	4	100	100
9.	Захворювання орбіти і периорбіти										
	ретробульбарна флегмона	-	1	-	-	-	-	1	1	3	42,8
	новоутворення орбіти	-	-	1	1	-	1	-	1	4	57,2
	Всього	-	1	1	1	-	1	1	2	7	100
10.	Інші захворювання										
	склерит	-	1	1	1	-	-	-	-	3	6,1
	глаукома	3	8	6	10	-	2	1	-	30	61,2
	крововиливи в передню камеру ока (гемофтальм)	-	2	2	4	-	-	1	-	9	18,4
	крововилив до скловидного тіла	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2,0
	розрідження скловидного тіла	1	-	-	-	-	-	-	-	1	2,0
	сторонні тіла в кон'юнктивальному мішку	-	2	1	2	-	-	-	-	5	10,3
	Всього	4	13	10	17	-	2	2	1	49	100
	Всього тварин:	143	117	115	235	60	62	56	76	-	-

Серед захворювань рогівки досить часто у 178 тварин нами зареєстровано глибокий кератит, що складає 48% від захворювань рогівки. На другому місці за частотою виникнення знаходиться поверхневий кератит, який нами встановлено у 41 тварини, що складає 11,1% від загальної кількості захворювань рогівки. Причинами виникнення глибокого кератиту (ерозій та виразок рогівки) було неправильне положення повік та неправильний ріст вій (дістіхіаз та тріхіазіс), а також наявність сторонніх тіл в кон'юнктивальному мішку та хронічні захворювання кон'юнктиви і слізних органів, інфекційні агенти. Виразковий кератит часто супроводжувався такими ускладненнями як десцеметоцеле та перфорація рогівки. Рани рогівки реєструвалися поверхневі, глибокі та проникаючі і нами зареєстровано у 32 тварин, що склало 8,6% від загальної кількості захворювань рогівки. Причиною виникнення ран рогівки були механічні пошкодження даної оболонки.

Захворювання слізних органів складають, згідно наших досліджень, 3,3% від загальної кількості захворювань очей їх нами зареєстровано у 38 тварин. Серед цих захворювань частіше нами реєструвалося звуження та закупорка слізозносового каналу що було встановлено у 15 тварин – 39,5%, та пролапс слізної залози III повіки, що також було виявлено у 15 тварин – 39,5% відповідно.

Причинами виникнення звуження та закупорки слізозно-носового каналу є перехід запалення з навколишніх тканин, а також вроджена аномалія розвитку слізних органів, що є схильністю деяких порід тварин, наприклад персидські коти та собаки брахіоцефали.

Нами встановлено, що 4,4% від усіх захворювань очей становлять захворювання судинного тракту, кількість тварин з даною патологією становила 50. Серед них частіше реєстрували увеїти, які нами зареєстровано у 21 тварини, що склало 42,0% від всіх захворювань даної групи. Також високий відсоток становили іридоцикліти які було виявлено у 16 тварин, що в свою чергу складає 32,0% від загальної кількості захворювань судинного тракту. Слід також відмітити, що у 11 тварин – 22,0%, було виявлено спадкове захворювання персистуюча мембрана зіниці. Захворювання судинного тракту виникали, в більшості випадків як ускладнення після кон'юнктивітів, кератитів та травми очного яблука.

Таблиця 2 .Узагальнення результатів досліджень

Захворювання	Всього зареєстровано		З них зареєстровано			
			у собак		у котів	
	кількість випадків	%	кількість випадків	%	кількість випадків	%
повік	154	13,4	117	14,4	37	11,1
кон'юнктиви	253	22,0	178	21,9	75	22,5
слізного апарату	38	3,3	31	3,8	7	2,0
рогівки	371	32,3	244	30,0	127	38,0
судинного тракту	50	4,4	25	3,0	25	7,5
сітківки	21	1,8	17	2,1	4	1,2
кришталіка	105	9,2	87	10,6	18	5,4
очного яблука	100	8,7	68	8,4	32	9,6
орбіти і периорбіти	7	0,6	3	0,4	4	1,2
інші	49	4,3	44	5,4	5	4,5
Всього:	1148	100	814	100	334	100

Слід також відмітити, що у 11 тварин – 22,0%, було виявлено спадкове захворювання персистуюча мембрана зіниці. Захворювання судинного тракту виникали, в більшості випадків як ускладнення після кон'юнктивітів, кератитів та травми очного яблука.

Хвороби сітківки нами зареєстровано у 21 тварини, що складає 1,8% від загальної кількості захворювань очей. Найбільший відсоток серед даної патології становила дистрофія сітківки, яку

було встановлено у 15 тварин, що складає 71,4% від загальної кількості захворювань сітківки. Причиною виникнення дистрофії сітківки були травми очного яблука, інтоксикації та генетична схильність до даного захворювання.

Аналізуючи частоту виникнення захворювань кришталика нами встановлено, що кількість тварин з даною патологією становила 105, що складає 9,2% від загальної кількості захворювань очного яблука. При цьому нами зареєстровано 92 тварини з такою патологією кришталика як катаракта, що складає 87,6% від загальної кількості захворювань кришталика, та 13 тварин – 12,4% з вивихом кришталика. Причинами виникнення захворювань кришталика були травми, інтоксикація з боку шлунково-кишкового тракту (при наявності інвазії), перевищення дози лікарських препаратів, сахарний діабет, старість, інфекційні захворювання та спадковість.

За захворювання очного яблука нами зареєстровано у 100 тварин, що складає 9,2% від загальної кількості захворювань очей. Найбільший відсоток становив панофтальміт, який нами виявлено у 45 тварин, що складає 45% від загальної кількості захворювань очного яблука, та забій очного яблука який зареєстровано нами у 31 тварини – 31% відповідно. Причинами виникнення захворювань очного яблука були механічні травми, інфекційні агенти та перехід запалення з оточуючих тканин.

Серед інших захворювань досить часто зустрічалися такі як глаукома, нами встановлена у 30 тварин що складає 61,2% відповідної патології та 9 тварин – 18,4% крововилив в передню камеру ока (гемофтальм).

Висновки:

1. За захворювання очей у дрібних тварин є широко розповсюдженою патологією в місті Одеса.
2. За період досліджень, серед захворювань очей, найчастіше реєструвалися захворювання рогівки 32,3%, кон'юнктиви 22,0%, повік 13,4% та кришталика 9,2%.
3. Основними причинами виникнення захворювань очей є механічні ушкодження, аномалії розвитку анатомічних структур ока, інфекційні та незаразні захворювання.

Список використаних джерел

1. Братюха С.И. Болезни ваших питомцев. К.: Альтерпрес, 1995. 335 с.
2. Ветеринарно-медична офтальмологія // Борисевич В.Б., Борисевич Б.В., Петренко О.Ф. та ін.; К.: Арістей, 2006. 212 с.
3. Риис Р.К. Офтальмология мелких домашних животных. М.: ООО «Аквариум-Принт», 2006. 280 с.
4. Морозов М.Г. Заболювання очей у дрібних тварин (розповсюдження та етіологія) // Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки. Вип. 25. Одеса, 2004. С. 93-97.
5. Фитерстоун Х., Холт Э. Офтальмология собак и кошек. Основные принципы диагностики на примере клинических случаев. М.: ООО «Аквариум-Принт», 2018. 208с.

МОНИТОРИНГ ОФТАЛЬМОЛОГИЧЕСКОЙ ПАТОЛОГИИ У СОБАК И КОТОВ В ГОРОДЕ ОДЕССА

Морозов Н., Розум Е.

В статье обобщен материал относительно структуры заболеваний глаз у собак и кошек в городе Одесса за период с 2017 по 2020 год, и установлена этиология их возникновения.

Ключевые слова: *заболевания глаз, глаукома, конъюнктивит, собаки, коты, панофтальмит.*

MONITORING OF OPHTHALMIC PATHOLOGY IN DOGS AND CATS IN THE CITY OF ODESSA

Morozov N., Rozum E.

The article summarizes the material on the structure of eye diseases in dogs and cats in the city of Odessa for the period from 2017 to 2020, and the etiology of their occurrence is established.

Key words: *eye diseases, glaucoma, conjunctivitis, dogs, cats, panophthalmitis.*